

מחלצים מטייל במסגרת תרגיל. צילום: איל מיטרני

תרגיל בטיחות רחב היקף נערך בכרמל

רשות הטבע והגנים ערכה תרגיל בטיחות רחב היקף במסגרת חודש בטיחות מיוחד שהוכרז ברשות בעקבות השרפה שפרצה בכרמל. עשרות פקחי מחוז מרכז של רשות הטבע והגנים ואנשיה התמודדו עם מגוון אירועי בטיחות במהלך התרגיל, וחברו לכוחות הצלה אחרים באזור - כבאים, שוטרים, חיילים ואזרחים.

התרגיל החל בשעות הבוקר המוקדמות בסיוור שנערך כל בוקר בגן לאומי בית גוברין חיכה לפקחים מטען חשוד ובהמשך תורגל אירוע של רעידת אדמה חזקה באזור, ש"גרמה" להתמוטטות של אבנים בכמה מערות באזור, ובהן מערת הפעמון שבה "נלכדו" שלוש מטיילות. הפקחים חברו לכוחות כיבוי והצלה קריית גת וליחידת החילוץ, וגולשי סנפלינג שנכנסו למערה מפתחה העליון חילצו את המטיילות. בהמשך היום נאלצו הפקחים להתמודד עם אירוע מדומה של שרפה שפרצה באזור נחל שורק והתפשטה לכיוון מערת הנטיפים, ולפנות מטיילים שנמצאים בשטח ובמערה עצמה. לצד כל אלה "איתרו" הפקחים וכוחות הצלה משפחה שאיבדה דרכה ו"חילצו" על אלונקה מטייל שנפגע במערת התאומים.

"התרגיל עבר בהצלחה מרובה, ואנחנו מקווים להפיק ממנו לקחים לגבי השגרה היומיומית שלנו", אומר יגאל בן ארי, מנהל מחוז מרכז של רשות הטבע והגנים. "במהלך כל החודש בדקה רשות הטבע והגנים את רמת הבטיחות ברשות ואת ציוד הבטיחות, כמו שהיא עושה כל שנה, ביחוד בשנה שבה אנחנו סובלים ממת שריפות, שהגדולה בה הייתה בכרמל. התרגיל כלל גם מצבים שבהם הפקחים נתקלים כל יום וגם התמודדות עם מצבי קיצון כמו שרפה או רעידת אדמה. כוחות הצלה האחרים, ממכבי האש ועד המשטרה, סייעו לנו במהלך כל השנה. בסך הכול אפשר להיות מרוצים מהתרגיל ומשיתוף הפעולה".

התלמידים באירוע של פרויקט כנרת. צילום: אטי קוריאט

מאות תלמידים השתתפו ביום השיא של הפרויקט החינוכי בכנרת

במסגרת אירועי "שבוע אהבה לטבע, למים ולסביבה 2011", השתתפו מאות תלמידים מ-19 בתי ספר שונים באזור הכנרת באירוע השיא של הפרויקט החינוכי-סביבתי, "הולכים על נקי - זו הכנרת שלנו!". לפרויקט שותפים המשרד להגנת הסביבה, רשות הטבע והגנים ואיגוד ערים כנרת, ומטרותיו הן לחנך לשמירה על הסביבה, להביא לתחילתו של שינוי מהותי במצב ניקיון החופים והשמירה עליהם לאורך זמן, להגביר את מודעות הקהילות הסמוכות לאגם הלאומי לסוגיית ניקיון חופי הכנרת, ודרכם להגביר את מודעות הנופשים למניעת זיהום חופי הכנרת. מדריכי התכנית פועלים לגיבוש קבוצות תושבים וילדים תושבי האזור, כדי שאלה יהיו החזית החברתית שתלווה את הרשויות והמגזר העסקי בפעילות להגברת המודעות והניקיון.

"אין ישראלי שלא ביקר בחופי הכנרת מימיו. לא לשווא היא ידועה בתור האגם הלאומי", אומר אלי אמיתי, מנכ"ל רשות הטבע והגנים. "מצבה של הכנרת, גם מבחינת מפלס המים וגם מבחינת שמירה על ניקיון החופים, מפריע לכל מי שהכנרת יקרה ללבו. כדי להציל את הכנרת צריך לגייס את הציבור למלאכת השמירה עליה ולהילחם במי שמבקש לפגוע בה. בשנה האחרונה פועלים בחופי הכנרת פקחי יחידה חדשה של רשות הטבע והגנים, המיועדת רק לשמירה על הכנרת, אך ברור לכול שלצד האכיפה אנחנו חייבים לחנך את הדור הבא, והפרויקט החינוכי הזה עושה בדיוק את זה. זהו פרויקט שבו כולם מרוויחים - הילדים, בתי הספר, ההורים, וכמובן, הכנרת והטבע שלנו".

רשות הדיבור

כתב: עומרי גל

רצים במרוץ מהר לעמק. צילום: אסנת איתן

רשות הטבע והגנים מצטרפת למרוץ "מהר לעמק"

בגן לאומי מבצר נמרוד הונק מרוץ השליחים "מהר לעמק", הנערך זו השנה השלישית. מסלול המרוץ מתחיל בגן לאומי מבצר נמרוד ועובר באתרי הטבע והמים המרהיבים בצפון: שמורת טבע הבניאס, שמורת טבע החולה, הירדן ההררי, גן לאומי כפר נחום, עמק בית נטופה, גן לאומי בית שערם ופסל זייד, תחנת הרכבת בכפר יהושע ועד הסיום בעמק יזרעאל. גם השנה הצטרפו למרוץ המיוחד חברי קבוצת הריצה של רשות הטבע והגנים. מרוץ השליחים הייחודי מתחיל למרגלות החרמון ומסתיים כעבור כ-24 שעות של ריצה בגן הלאומי תל שמרון, למרגלות היישוב תמרת שבעמק יזרעאל. במרוץ השליחים הארוך, שמשלולו משתרע על פני כ-200 ק"מ, התמודדו קבוצות קטנות של רצים מכל הארץ. הדרך עצמה חולקה ל-24 מקטעים בדרגות קושי שונות, וכל משתתף רץ כמה קטעים בהתאם לגודל קבוצתו ולכושרו. רשות הטבע והגנים, השותפה לארגון המרוץ, שלחה השנה שתי קבוצות רצים.

"החזון של ריצה בטבע בין נופי הארץ, תוך כדי שמירה על הטבע והנאה ממנו ומאתרי המורשת, עולה בקנה אחד עם ערכי רשות הטבע והגנים, שהפכה לשותפה מלאה בארגון המרוץ", אומר אלי אמיתי, מנכ"ל רשות הטבע והגנים, שהשתתף במרוץ והוביל את קבוצת הרשות. "ייחודו של מרוץ 'מהר לעמק' הוא בחוויה האישית של כל רץ ורץ המשולבת עם העבודה הקבוצתית, תוך כדי שמירת הטבע, הסביבה והנוף, וההנאה מהם ומחווית הריצה".

השקנאי הפצוע בידיו של אוהד הצופה. צילום: דרור ארצי, קק"ל

אירוס בגן הלאומי חוף השרון. צילום: אורי קייזר

מצדה ממעוף הציפור. צילום: רשות הטבע והגנים

השקנאי הממושדר נפצע, וחולץ בסיוע מסוק

במבצע חילוץ מורכב שהתקיים באגמון החולה ניצלו חייו של שקנאי שנשא על גבו משדרים לווייניים. המשדרים היקרים והמשוכללים הושמו לפני כמה חודשים על גבם של ששה שקנאים, במסגרת מחקר של רשות הטבע והגנים ושל המעבדה לחקר האקולוגיה של התנועה באוניברסיטה העברית. מטרתם לספק נתונים על מסלול הנדידה והרגלי הנדידה שלהם. לאחרונה נצפה השקנאי עם להקה שהגיעה לשמורת החולה, ומדריכים של הקרן הקיימת לישראל ראו שהוא פצוע בשק המקור. פקחי רשות הטבע והגנים הוזעקו למקום ונכנסו למימי האגמון כדי ללכוד את השקנאי, אך הוא הצליח לחמוק מהם פעם אחר פעם. "חששנו שבשל הפציעה השקנאי לא יוכל לאכול ולהמשיך בנדידה", מסביר אוהד הצופה, אקולוג העופות של רשות הטבע והגנים. "מאחר שהוא נושא על גבו משדר לווייני שהנתונים הנאגרים בו משמשים חוקרים מכל העולם כדי ללמוד על נדידת השקנאים ולשפר את השמירה עליהם במהלכה, דאגנו שאם השקנאי לא ישרוד בכוחות עצמו נאבד גם את המשדרים המשוכללים ואת המידע שנאגר בתוכם". לבסוף הוחלט לנסות שיטה מוכחת - מסוק שהוזעק לסייע במבצע ריחף מעל השקנאי הפצוע וריתק אותו לנקודה אחת, בזמן שהצופה ופקח נוסף שחו אל עבר השקנאי ולכדו אותו ברשת. השקנאי הועבר לבית החולים לחיות בר של רשות הטבע והגנים והספארי, שבו יטופל וישוקם. "אנחנו מקווים שיהיה אפשר לטפל בפציעה, שייתכן שנגרמה ממקור זר כמו קרס או רשת דיג, ושהשקנאי ישוב בקרוב לטבע עם המשדרים על גבו להמשך משימתו החשובה - לספק לנו מידע מדויק על הרגלי הנדידה של השקנאים, כך שנוכל לשמור עליהם טוב יותר בישראל ובעולם כולו", אומר הצופה.

כחמישית מצמחי הבר בישראל נמצאים בסכנת הכחדה

באירוע שהתקיים בגן הבוטני של אוניברסיטת תל אביב השיקה רשות הטבע והגנים את הכרך השני והאחרון של "הספר האדום" של צמחי הבר בישראל. באירוע השתתפו כותבי הספר, פרופ' אבי שמידע, ד"ר גדי פולק וד"ר אורי פרגמן-ספיר, לצד המדען הראשי של רשות הטבע והגנים ד"ר יהושע שקדי ומכובדים נוספים. מלבד המשך רשימת הצמחים שנמצאים בסכנת הכחדה מכיל הכרך השני מפות וטבלאות מסכמות, ניתוח האזורים המאוימים ביותר והצעות לכיווני פעולה בעתיד. בישראל יש 414 צמחי בר בסכנת הכחדה, שהם כ-18 אחוזים מכלל מיני הצמחים במדינה. גם כיום בית הגידול המאיים ביותר הוא מקווי המים, וכ-30 אחוזים מכלל המינים האדומים בארץ תלויים בבית גידול זה. מבין המינים המאוימים ביותר היום אפשר למצוא את הסחלב ואת האירוס, ש-75 אחוזים ממיניו נמצאים בסכנת הכחדה (12 מתוך 16), אך גם צמחים מוכרים ונפוצים יותר בעבר, כמו המרווה והגומא. האזורים שבהם אפשר למצוא הכי הרבה מינים נדירים הם אזור השרון (118 מינים), ולאחריו הגליל העליון, עמק החולה, הגולן ואזור פלשת, שבכל אחד מהם אפשר למצוא כמאה מינים אדומים. עוד נתון מעניין הוא שבארץ יש 35 מינים שהם אנדמיים, כלומר אפשר למצוא אותם אך ורק בגבולות מדינת ישראל. ד"ר אליעזר פרנקנברג, מרכז המידע המדעי של רשות הטבע והגנים, שריכז את הפקת הספר, מסביר: "יחסית לשטחה הקטן יש לישראל צמחיית בר עשירה ומגוונת, אך שינויים דרסטיים בבתי הגידול בעקבות פיתוח גרמו לכך שחלק נכבד מהצמחים האלה נמצאים בסכנת היעלמות. חשיבות הספר הוא במיפוי המלא של אוכלוסיית הצמחים שבסכנה, ועל ידי כך הענקת כלים לאנשי המצצוע בשטח לשמור על הצמחים הנדירים".

אתר התיירות הפופולרי בישראל: גן לאומי מצדה

לפי דירוג חברת "דן אנד ברדסטרטי" שהתפרסם בחג הפסח, אתר התיירות הפופולרי בישראל הוא הגן הלאומי מצדה. מצדה דחקה מראש הרשימה את גן החיות התנ"כי. במהלך 2010 ביקרו במצדה כמעט 763 אלף מבקרים שהקיפו את האתר מהמקום השלישי ב-2009 היישר לראש הרשימה. מי שהחליפה את מצדה במקום השלישי היא קיסריה, שמספר המבקרים בה עלה ב-16.5 אחוזים השנה. את העלייה הגבוהה ביותר רשמה שמורת טבע הבניאס, שחנכה בשנה שעברה את אטרקציית השביל התלוי וזינקה מהמקום התשיעי ב-2009 למקום הרביעי השנה. בבניאס ביקרו השנה יותר מ-663 אלף מטיילים. בסיכום הכללי כבשו שמורות הטבע והגנים הלאומיים את מחצית הרשימה היוקרתית: נוסף על מצדה, קיסריה והבניאס, אפשר למצוא בדירוג עשרת אתרי התיירות הפופולריים גם את שמורת טבע עין גדי במקום השישי (467,562 מבקרים, 12 אחוזים יותר מאשר בשנה שעברה) ואת הגן הלאומי קומראן במקום התשיעי. "רשות הטבע והגנים היא הגוף התיירותי הגדול בישראל, וזהו הישג שמאחוריו עבודה רבה ומחויבות של מאות עובדים", אומר עוזי ברזילי, מנהל חטיבת קהל וקהילה ברשות הטבע והגנים. "במהלך כל השנה, כשהמוני בית ישראל פוקדים את הגנים הלאומיים ושמורות הטבע, אפשר לראות בעיניים את מה שמציג הדירוג: עם ישראל אוהב את הטבע שלו ואת אתרי המורשת שלו, וכשמציעים לו פעילות שיש בה ערך מוסף לכל המשפחה הוא לוקח אותה בשתי ידיים. לצד הישראלים יש כיום יותר משני מיליון תיירים שפוקדים את אתרי הרשות מדי שנה בשנה".